

## XX.

## B e t æ n k n i n g

over

## Forslag til Lov om Sparekasser.

(Afgiven af Folkethingets Udvalg den 17de Februar 1880.)

Det foreliggende Lovforslag er det første Forslag paa at skabe en særlig Sparekasselovgivning her i Landet. Den lovgivende Myndighed staar her overfor en Institution, der hidtil fuldstændig har været overladt til det private Initiativ, og som, ganske ukontrolleret af Staten, har vundet en betydningsfuld Stilling i hele vort Lands Pengevæsen, samt idig med at der herfra er udfoldet en Virksomhed, som i det Hele og Større maa siges at have været ganske forsvarlig og solid. Dette er en Kjendsgjerning, som umuligt lader sig overse ved Bedømmelsen af det Omfang, hvori man vil anse Statens fremtidige Indgriben for tilraadelig. Den Betryggelse for Sparekassernes Soliditet og derigennem for Sparernes Sikkerhed, som Lovforslaget har for sig, kan tænkes fremmet ad meget forskjellige Veie. Staten kan gaa saa vidt som til at tage den egentlige Styrelse i sin Haand. Den kan, uden endnu at gjøre Sparekasserne til en Stats sag, sætte saa snevre Grændser for deres Virksomhed, saaledes binde dem med Hensyn til Midlernes Anbringelse, Rentens Bestemmelse, Overtskudets Anvendelse osv., at Sparekasserne ikke betror sig selvstændige. Disponenter for Sparernes Interesser blive blotte Udøvere af en ubevægelig og ensartet Instrug.

Dette System, gennemført med den fornødne Kontrol og ledsaget af tilstrækkelige Dvangsmidler, har ikke ringe Udseende til at naae sin Hensigt. Men det lider, afset fra andre Indvendinger, af en Svaghed, som ikke lader sig bestrides. Det truer selve den Institutions Livskraft, om hvilken det vil værne. Jo snevtere man drager Grændsen, jo stærkere man binder Sparekassernes frie Hørelse, jo mere man indskrænker den Selvstyrelse, som hidtil har været deres væsentligste Støtte og

Spore, desto tvivlsommere bliver det, om Sparekasserne fremtidig ville kunne hævde den ene staende Tilslutning, de have fundet i Befolkningen, og til den anden Side udholde Konkurrencen med de friere stillede, men bevægelige og stærkere renterende Pengeinstituter, som kæmpes med dem om at drage de samme Midler til sig, paa hvilke Sparekassernes Virksomhed er bygget.

Men der er ogsaa en anden og mere lempeelig Veie. Staten kan lade Sparekasserne styre deres egne Anliggender, og dog yde Sparerne en Bestyttelse, som, hvis den er mindre virksom, til Gjengjæld er mindre risikabel. I Sparekassernes Formaal og i Bestaffenheden af de Midler, der betros dem, til Anbringelse, maa der siges at være begrundet en Fordring om fuld Offentlighed, om Klar og paalidelig Besked angaaende Sparekassens hele Virkemaade og Status, hvoriggennem Publikum sættes istand til selv at bedømme Sikkerheden og vælge derefter. Statens Rolle bliver da kun kontrollerende, og en umiddelbar Indgriben vil først være besjætet, naar Sparekassen bevistlig er ude af Stand til at fyldestgjøre den Tillid, hvorpaa den er bygget. Denne Betryggelse er ganske vist mindre; der er en nærliggende Mulighed for, at Tab og Stade kan være indtruffen, inden Publikum faar fornøden Opfordring til at tage sig iagt; heller ikke bestrides det, at Offentligheden i første Række nærmest kommer dem til Gode, som have tilstrækkelig Indsigt til at vurdere de paagjældende Forhold, og som derfor mindst trænge til Bestyttelse. Men en absolut Sikkerhed er det ikke Statens Opgave at bringe tilveie. En saadan lader sig overhovedet ikke gennemføre i private Forhold. Spørgsmaalet er altid, hvilken Begrændsning der i det Almenes Interesse bør sæt-